

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філологічний
Катедра українського прикладного мовознавства

Затверджено

На засіданні катедри
українського прикладного мовознавства
факультету філологічного
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “30”серпня 2022 р.)

Завідувач катедри

проф. І. КОЧАН

Силабус з навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»,
що викладається в межах ОПШ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальности 014.06 «Середня освіта (Хімія)»

Назва курсу	«Українська мова (за професійним спрямуванням)»
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, вул. Кирила і Методія, 6
Факультет та катедра, за якою закріпленадисципліна	філологічний факультет, катедра українського прикладного мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 01 «Педагогічні науки» Спеціальність 014.06 «Середня освіта (Хімія)»
Викладачі курсу	К. ф. н. доц. Якимович-Чапран Д.Б.
Контактна інформація викладачів	корпоративна адреса: dariya.yakymovych-chapran@lnu.edu.ua приватна адреса: Darusja.jak@gmail.com
Консультації з курсу відбуваються	Якимович-Чапран Д. Б., четвер від 15.00 до 16.00, авд. 233, гол. корпус Університету. Також у день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Можливі онлайн консультації через платформу Zoom. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» належить до нормативних дисциплін і читається на третьому році навчання за бакалаврською освітньою програмою спеціальності 014.06 «Середня освіта (Хімія)». Він є частиною загальноуніверситетського комплексу гуманітарних дисциплін. Курс орієнтований на систематизацію та розширення теоретичних знань про історію, особливості функціонування та структуру державної мови (яка для абсолютної більшості студентів є також рідною) і вдосконалення практичних умінь та навичок уживання цієї мови насамперед у професійній комунікації. Цей курс відіграє особливу роль у підготовці вчителів-хіміків, позаяк досконале володіння словом є одною з запорок ефективного спілкування з людьми різного віку, рівня освіти та сфери зацікавлень і доступного викладу ім фахової інформації, адже освітня програма передбачає вишкіл фахівців, які працюватимуть у закладах освіти та інших освітніх установах.
Коротка анотація курсу	Головне призначення курсу – сформувати у студентів бачення мови як динамічної системи систем, насамперед на прикладі фахової хімічної терміносистеми, що відображає поняттєве дерево зазначеної галузі знань; виробити в них практичні вміння користуватися словниками, зокрема словниками термінів та енциклопедичними словниками з хімії; ознайомити студентів з основними прийомами риторики, що допоможе їм в усній професійній комунікації; навчити студентів основ документознавства та вимог до створення низки документів, які їм доведеться неодноразово використовувати у своїй фаховій чи приватній діяльності; поінформувати про засадничі правила роботи з науковими текстами та вимоги до створення й оформлення оригінальних текстів у

	<p>науковому стилі; розвинути вміння редагувати і рецензувати чужі і власні висловлювання.</p> <p>Лекції спрямовані на систематизацію та розширення знань про різні підсистеми української мови в культуромовному аспекті.</p> <p>Програма курсу передбачає низку індивідуальних самостійних завдань, призначених виробляти у студентів уміння й навички пошуку та класифікації наукового фактажу, а також належного мовного оформлення дібраного матеріалу. Ознайомлення з правилами цитування, посилань та бібліографічного опису джерел допоможе виробити у студентів поняття про академічну доброчесність і розуміння шкідливості і неприпустимості в професійній діяльності такого явища, як плагіат.</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета курсу – підвищити загальний мовний рівень студентів, зокрема рівень культури професійного мовлення, вдосконалити теоретичні знання норм сучасної української літературної мови та особливостей їх реалізації в усній і писемній формах фахової мови, ознайомити студентів з основними фаховими словниками та довідниками, навчити вільно володіти фаховою метамовою і термінологією, ознайомити з особливостями оформлення наукових та офіційно-ділових документів.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) навчити студентів основ мовленнєвої культури, тобто дотримання загальноприйнятих фонетичних, лексичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних норм літературної мови; 2) ознайомити з основними аспектами усного та писемного фахового спілкування, у тому числі в науковій сфері; 3) виробити практичні навички оформлення ділових паперів.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: посібник / за заг. ред. О. А. Сербенської. Львів, 2011. 312 с. 2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови.– К., 1999.– 264с. 3. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: Навч. посібн. – Тернопіль, 2004. – 256 с. 4. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. – Київ : КММ, 2014. – 122 с. 5. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 622 с. 6. Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” (№ 2704-VIII, чинний від 16.07.2019) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19 7. Законодавчо-нормативні акти з питання функціонування української мови як державної : збірник / [упорядн. Ярослав Буряк, Ростислав Новоженець]. Львів : Астролябія, 2010. 196 с. 8. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови. Львів, 2007. 399 с. 9. Курило І. Як правильно: помилки мовлення в наукових виданнях з технічних наук : навчально-практичний довідник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. 414 с. 10. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. 360 с 11. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : [навч. посіб.], Київ : Каравела, 2013. 352 с.. 12. Микитюк О. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки : [навч. посіб.] Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 236 с

	<p>13. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : [навч. посіб.]. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 440 с.</p> <p>14. Мацько Л., Мацько О. Риторика: Навч. посібн. Київ, 2003. 311 с.</p> <p>15. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.</p> <p>16. Погиба Л., Грибіниченко Т., Голіченко Л., Кавера Н. Практикум з української мови за професійним спрямуванням : [навчальний посібник]. Київ: Кондор-Видавництво, 2013. 296 с.</p> <p>17. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2011. 272 с.</p> <p>18. Селігей П. Світло й тіні наукового стилю : монографія. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 627 с.</p> <p>19. Семенов О. Культура наукової української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 216 с.</p> <p>20. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Львів : Світ, 2018. 396 с.</p> <p>21. Українська мова за професійним спрямуванням : практикум / за ред. Т. В. Симоненко. Київ Видавничий центр «Академія», 2012. 272 с.</p> <p>22. Український правопис / Національна академія наук України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.</p> <p>23. Універсальний довідник практикум з ділових паперів / уклад. Бибик С. П., Михно І. Л., Пустовіт Л. О., Сюта Г. М. Київ, 1998. 507 с.</p> <p>24. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2011. 696 с.</p>
Тривалість курсу	1 семестр (V-ий семестр)
Обсяг курсу	<p>3 кредити (90 год.):</p> <p>1) аудиторні заняття – 32 год.:</p> <p>а) лекційні – 16 год.;</p> <p>б) практичні – 16 год.;</p> <p>2) самостійна робота – 58 год.</p> <p>3 модулі.</p>
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - роль мови у суспільному житті; основні функції мови; - загальні особливості мови своєї професії; - теоретичний та практичний аспекти культури професійного мовлення; - мовні норми та їх види; - функційні стилі сучасної української літературної мови; - роль словників у збереженні і збагаченні української мови та піднесенні мовної культури; основні сучасні філологічні та фахові словники; - види документів за класифікаційними ознаками; основні правила оформлення реквізитів; вимоги до тексту документа; - особливості усного ділового спілкування та його види; найважливіші формули мовленнєвого етикету, тональності спілкування; - особливості ведення телефонної розмови, ділових контактів між людьми різних посадових рангів і культури ведення ділових зустрічей; - особливості стандартизації писемного мовлення, правила використання іншомовних слів та термінів у фаховому мовленні;

	<p>типологію помилок у вживанні паронімів, синонімів, гіперо- і гіпонімів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - норми використання граматичних форм іменника, дієслова, прикметника, займенника, числівника у професійному мовленні; синтаксичні зв'язки числівника з іменником; - синтаксичні особливості фахового мовлення; вимоги до порядку слів у реченні, побудови і використання однорідних членів речення, основні правила координації присудка з простим і складеним підметом, складні випадки керування, особливості побудови складних речень та складних синтаксичних цілих; - мовностилістичні і структурні особливості наукових текстів різних жанрів; правила оформлення бібліографії; - актуальні нормативно-правові акти, які регламентують статус української мови як державної. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати знання орфоепічних та акцентуаційних правил, риторичних законів для реалізації різних жанрів усного професійного мовлення; - характеризувати словниковий склад української літературної мови, уживати нормативні лексичні засоби, фразеологічні одиниці у фаховому мовленні; - використовувати лексикографічні джерела української мови відповідно до потреб професійного спілкування; - творити тексти в межах різних видів і жанрів усного та писемного фахового українського мовлення; - дотримуватися правил мовленнєвого етикету відповідно до ситуацій та тональностей фахового спілкування. <p>У результаті успішного вивчення курсу студент набуває загальних та спеціальних компетентностей:</p> <p>ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>Програмні результати навчання</p> <p>ПРУ 9. Володіє основами професійної культури, здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою.</p>
Ключові слова	Сучасна українська літературна мова, фахова мова, державна мова, ділова мова, мовна норма, функційний стиль мови, документ; жанр наукового мовлення, бібліографічний опис.
Формат курсу	Очний
Теми	*Схема курсу
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Знання і вміння, які студенти набули, вивчаючи шкільний курс української мови та готуючись до ЗНО з української мови.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Загальні методи: аналітичний, синтетичний, проблемно-пошуковий.</p> <p>Педагогічні методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словесні методи: <ul style="list-style-type: none"> - лекція; - бесіда; - інструктаж. 2. Наочні методи: <ul style="list-style-type: none"> - демонстрація; - ілюстрація; - спостереження.

	<p>3. Методи навчання за ступенем самостійної і творчої діяльності студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснювально-демонстраційний; - репродуктивний; - проблемного викладання; - частково-пошуковий, або евристичний. <p>Методи контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточні індивідуальні письмові завдання, спрямовані на пошук, аналіз та систематизацію певних мовних явищ; - індивідуальне виконання документів за взірцями-стандартами (впродовж семестру); - залік у тестовому форматі (з вибором одної правильної відповіді) або в усній формі (відповіді на теоретичні запитання, а також пошук, виправлення і коментар мовних помилок у фахових текстах).
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Дошка, проектор, комп'ютер.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за аудиторну роботу – 50 б. за семестр, утому числі: <ul style="list-style-type: none"> А) за відповіді на практичних заняттях – 20 б., тобто 20% семестрової оцінки; Б) за індивідуальні завдання: <ul style="list-style-type: none"> а) публічний виступ – 10 б., тобто 10% семестрової оцінки; б) компресія наукової статті за фахом – 12 б., тобто 12% семестрової оцінки; в) виконання зразків документів – 8 б., тобто 8% семестрової оцінки; - за залікову контрольну роботу - 50 б., тобто 50% семестрової оцінки. <p>Академічна доброчесність.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися академічної доброчесності, тобто самостійно виконувати навчальні вправи та завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.</p> <p>Здобувачі вищої освіти повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших. · Відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними планами. · Активно займатись самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань. · Ефективно розподіляти час на пошук і вивчення матеріалів, необхідних для отримання якісної освіти. · Чесно та відповідально готуватись до поточного, підсумкового

	<p>контролю, атестації докладаючи зусиль до своєчасного виконання всіх завдань.</p> <p>· Подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Бали, які студент одержить впродовж двох семестрів, враховуються при виставленні підсумкової оцінки. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження навчального курсу; відрахування із закладу освіти.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «мова» і «мовлення». Функції мови. 2. Місце української мови серед інших мов світу. 3. Роль української мови в державотворчому процесі. Поняття офіційної та державної мови. 4. Соціальні форми існування мови. Українська національна та літературна мова. Основні ознаки літературної мови. Поняття «професійна мова». 5. Види мовних норм. 6. Функційні стилі сучасної української літературної мови. 7. Ознаки наукового стилю його підстилі й жанри. 8. Офіційно-діловий стиль: сфера вживання, ознаки, підстилі і жанри реалізації. 9. Документ як основний вид писемного ділового мовлення. Вимоги до документа та його функції. 10. Критерії класифікації сучасних ділових паперів. 11. Реквізити документа. Правила оформлення документів:. 12. Текст як основний реквізит документа. Види текстів. Вимоги до тексту: оформлення сторінки, нумерації, рубрикації, бібліографічних описів джерел.

13. Первинні і вторинні документи власне наукового підстилю (стаття, анотація, реферат, курсова, дипломна, магістерська робота, відгук, рецензія).
14. Способи компресії наукових текстів.
15. Прийоми редакторської правки та знаки коректури.
16. Ознаки культури усного ділового спілкування.
17. Види усного ділового спілкування.
18. Усне ділове приватне спілкування. Загальна характеристика, жанри реалізації.
19. Усне фахове публічне спілкування. Загальна характеристика, жанри реалізації.
20. Розділи класичної риторики.
21. Публічний виступ, промова, доповідь, повідомлення.
22. Поняття «мовленнєвий етикет». Види тональності спілкування.
23. Основні ортоепічні норми.
24. Найважливіші акцентуаційні норми.
25. Засоби милозвучности (евфонія).
26. Невербальні засоби: поза, жести, міміка, погляд, рукостискання, дистанція.
27. Лексична норма та її порушення: мовні штампи та канцеляризми. Плеоназм і тавтологія.
28. Однозначна й багатозначна лексика. Важливість уникання багатозначної лексики у фаховому мовленні.
29. Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми в термінології української мови. Уникнення типових помилок. Явища евфемізму і перифразу у наукових текстах.
30. Терміни: їх ознаки та функціонування у професійному спілкуванні.
31. Активна та пасивна лексика в фаховому мовленні. Утворення та адаптація неологізмів, їх застосування.
32. Використання абревіатур у професійному спілкуванні.
33. Лексика сучасної української мови за походженням. Використання запозиченої лексики в професійному мовленні. Правопис чужомовних слів.
34. Фразеологія ділової української мови.
35. Стилістична диференціація української лексики.
36. Українська лексикографія. Типологія словників. Словники і довідники з хімії.
37. Поняття морфологічної норми.
38. Категорія роду іменника: визначення роду незмінюваних іменників іншомовного походження та абревіатур.
39. Число іменників. Особливості вживання одиниць та множинних іменників.
40. Паралельні закінчення давального відмінка однини іменників чоловічого роду.
41. Складні випадки відмінювання іменників чоловічого роду II відміни у родовому відмінку однини. Залежність флексії слова від значення.
42. Кличний відмінок у звертанні та його вживання у професійному спілкуванні.
43. Правопис власних назв та складних слів.
44. Функціонування прикметника в науковому і діловому стилях: особливості вживання форм ступенів порівняння якісних прикметників.
45. Словозміна числівників, зв'язок числівників з іменниками.
46. Займенники, їхня стилістична роль і особливості використання у мові професійного спілкування.

	<p>48. Специфіка вживання дієслівних форм в усному та писемному професійному мовленні.</p> <p>49. Правопис та функціонування прислівників у професійних текстах.</p> <p>50. Прийменники та сполучники у фаховому спілкуванні.</p> <p>51. Поняття синтаксичної норми.</p> <p>52. Порядок слів. Роль і функції інверсії у професійному мовленні.</p> <p>53. Складні випадки керування в українській мові.</p> <p>55. Правила координації форм підмета і присудка.</p> <p>56. Поєднання однорідних членів речення, особливості їх уживання в текстах наукового та офіційно-ділового стилів.</p> <p>57. Складне речення у структурі професійного тексту.</p> <p>58. Пунктуаційні норми СУЛМ.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.

Схема курсу

Тиж . / дата / год. -	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	<p>Модуль 1. «Базові засади курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Лексичні норми сучасної української літературної мови та їх реалізація у фаховому мовленні».</p>				
1/2	<p>Тема 1.Українська мова: стан і статус. Місце української мови серед інших мов світу. Роль української мови в державотворчому процесі. Поняття офіційної та державної мови. Дискусії стосовно походження української мови. Тенденції розвитку. Функції мови. Українська національна та літературна мова. Соціальні форми існування мови. Основні ознаки літературної мови. Види мовних норм. Історія</p>	Лекція	<p>1. Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” (№ 2704-VIII, чинний від 16.07.2019). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19</p> <p>2. Історія українського правопису XVI-XX століття. Хрестоматія / [упоряд. В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва]. – Київ : Наук. думка, 2004. – 428 с.</p> <p>3. Іванишин В, Радевич-Винницький Я. Мова і нація / Василь Іванишин, Ярослав Радевич-Винницький.– Дрогобич : Відродження, 1994. – 219 с.</p> <p>4. Караванський С. До зір крізь терня, або Хочу бути редактором /</p>	2 год.	

	ділової української мови, перспективи розвитку. Стилiстична диференція СУЛМ.		<p>Святослав Караванський. – Львів : БаК, 2008. - 120 с.</p> <p>5. Кубайчук В. Хронологія мовних подій в Україні (Зовнішня історія української мови) / Віктор Кубайчук. – Київ, 2004. -168 с.</p> <p>6. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду : документи і матеріали / за ред. Лариси Масенко. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 399 с.</p> <p>7. Український правопис / Національна академія наук України. – Київ : Наукова думка, 2019. – 392 с.</p> <p>8. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри / Олександр Царук. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 1998. – 324 с.</p> <p>9. Шевельов Ю. Вибрані праці : у 2 книгах / Юрій Шевельов. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – Кн. 1. «Мовознавство». – 584 с.</p> <p>10. Якимович-Чапран Д. Історія української літературної мови : курс лекцій зі спецкурсу / Дарія Якимович-Чапран ; ЛНУ імені Івана Франка ; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2016. – 168 с.</p>		
2/2	Українська національна мова та	Практичне заняття	1. Безугла Л.,Бондаренко Є., Донець П. та ін. Дискурс як когнітивно-	1. Дібрати 5-7 прикладів діалектних явищ.	

<p>літературна мова. Українська мова у професійному спілкуванні. Стильова диференціація української мови.</p>		<p>комунікативний феномен : монографія. Київ : Константа, 2005. 327 с.</p> <p>2. Ботвина Н. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. Київ : АртЕк, 1999. 264 с.</p> <p>3. Вознюк Л., Булик-Верхола С. Василюшин І. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник-практикум. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2020. 321 с.</p> <p>4. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2005. 368 с.</p> <p>5. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. Посібник. Київ : Вид. центр «Академія», 2009. 264 с.</p> <p>6. Мацько Л. Сидоренко О. Мацько О. Стилістика української мови. Київ, 2003.</p> <p>7. Мацюк З. О., Станкевич Н. І. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. Київ : Каравела, 2011. 352 с.</p> <p>8. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови. Київ, 2010.</p> <p>9. Семенов О. Культура наукової української мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2010. 274 с.</p> <p>10. Стиль і час (хрестоматія) / [відповідальний редактор М.Пилинський]. Київ : Наук. думка, 1983. 251 с.</p>	<p>2. Проаналізувати норми українського правопису редакції 1990 р. та 2019 р. Визначити спільне і відмінне.</p> <p>3. Навести по 2-3 приклади порушення різних видів мовних норм.</p> <p>4. Опрацювати Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19). Вибрати одну сферу і прокоментувати, як у її межах повинна функціювати українська мова як державна.</p> <p>5. Дібрати зразки текстів різних стилів, здійснити аналіз їхніх мовних ознак, зробити бібліографічний опис уривків 2 год.</p>	
--	--	---	---	--

3/2	<p>Лексичні норми фахової української мови. Лексична норма та її порушення. Стилiстична диференціяція української лексики. Терміни: їх ознаки та функціонування у професійному спілкуванні. Формальні та значеннєві зв'язки між словами. Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми в термінології Уникнення типових помилок. Явища евфемізму і перифраз у наукових психологічних текстах. Активна та пасивна лексика в фаховому мовленні. Лексика сучасної української мови за походженням. Використання запозиченої лексики в професійному мовленні. Правопис чужомовних слів. Фразеологія ділової української мови. Основні відомості з української лексикографії.</p>	лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Довідник з культури мови : навч. посібник / за ред. С.Я.Єрмоленко. Київ, 2005. 400 с. 2. Капелюшний А. Практична стилістика української мови. Львів : ПАІС, 2007. 224 с. 3. Ощипко І. Й. Практична стилістика (лексика і фразеологія). Львів, 1968. 107 с. 4. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ, 2011. 272 с. 5. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. Тернопіль, 2002. 351 с. 6. Чак Є. Складні випадки правопису та слововживання. Київ, 1998. 272 с. 8. Полюга Л. Словник синонімів і антонімів. Львів : Довіра, 2007. 574 с. 9. Словник паронімів української мови / уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. Київ : Рад. школа, 1986. 221 с. 10. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів : Фенікс, 1996. 223 с. 11. Словник синонімів української мови : у 2 т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ : Наук. думка, 1999-2000. 	2 год.	
-----	---	--------	--	--------	--

			<p>12. Кочерган М. П. Словарь русско-украинских языковых синонимов / М. П. Кочерган. Київ : Академія, 1997. 400 с.</p> <p>13. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство. Львів : Світ, 1994. 211 с.</p> <p>14. Д'яков А., Кияк Т., Куделько З. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМАкадемія», 2000. 218 с.</p> <p>16. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду : документи і матеріали / упор. Лариса Масенко, Віктор Кубайчук, Орися Демська-Кульчицька. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 354-399.</p>	
4/2	<p>Лексичні норми у професійному мовленні Ключові поняття «слово», «лексема», «лексика», «лексикологія», «фразеологізм», «фразеологія». Класифікація лексики за стилістичним забарвленням: стилістично нейтральні слова; професійно-виробнича лексика; наукова та науково-технічна лексика (поняття «термін», «термінологія»,</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Л-ру див. вище, а також:</p> <p>1. Караванський С. Секрети української мови. Київ : Українсько-канадське СП «Кобза», 1994. 152 с.</p> <p>2. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 519 с.</p> <p>3. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. Київ : Гол. редакція УРЕ, 1977. 776 с.</p> <p>4. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих</p>	<p>1. Дібрати з фахової літератури та словників терміни, які б ілюстрували системні явища в лексиці.</p> <p>2. Дібрати і проаналізувати приклади чужомовних і застарілих а також різних за будовою термінів з хімії.</p> <p>3. Укласти список фахових словників та енциклопедій.</p> <p>4. За зразками з підручника Мацюк З., Станкевич Н. «Українська мова професійного спілкування» виконати зразки складної заяви та автобіографії.</p> <p>2 год.</p>

<p>«терміносистема», «номенклатура»; класифікація термінів за сферою вживання і за будовою); емоційно забарвлена лексика; специфічно- побутова лексика. Лексичний склад мови як система і вияв цієї системності у термінолексичній: явище полісемії: прями і вторинні значення слова; метафора і метонімія як основні шляхи переносу значень; явище синонімії, явище омонімії; явище антонімії та його зв'язок з поняттєвими опозиціями; явище гіперогіпонімії як відображення поняттєвого дерева; явище паронімії і труднощі, пов'язані з уживанням паронімів. Типові помилки у слововживанні у професійному мовленні (плеоназми, тавтології, порушення родо-видових зв'язків).</p>		<p>словосполучень. Київ : Наук. думка, 2001. 640 с.</p> <p>5. Дорошенко М., Станиславський М., Страшкевич В. Словник ділової мови. Мюнхен, 1993. 248 с. [Фотопередрук першодруку 1930 р.].</p> <p>6. Нелюба А., Нелюба С. Лексико-словотвірні інновації (2004-2006) : Словник. Харків : Майдан, 2007. – 144 с.</p> <p>7. Лексико-словотвірні інновації (2007) : Словник / [за ред. Анатолія Нелюби]. Харків : ХІФТ, 2009. 172 с.</p> <p>8. Нові слова та значення : словник / укл. Л. Туровська, Л. Василькова. Київ : Довіра, 2008. 271 с.</p> <p>9. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ : Критика, 2003. 336 с.</p> <p>10. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1971-1980.</p> <p>11. Великий тлумачний словник української мови / уклад. В. Т. Бусел. Київ-Ірпінь : Перун, 2001.</p> <p>12. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ : Наук. думка, 2001. 640 с.</p> <p>13. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О. Словник-довідник з культури української мови Зеновій Терлак. Львів : Фенікс, 1996. 368 с.</p>		
--	--	---	--	--

			<p>14. Пилипчук Д. Словники української мови: 1596-2018 : бібліографічний покажчик. Київ: Вид. центр «Просвіта». 2020. 1072 с.</p> <p>15. Сидні І. Лендау. Словники: мистецтво та ремесло лексикографії / пер. з англ. Київ : К.І.С., 2012. 480 с.</p>		
	Модуль 2. Граматичні норми сучасної української літературної мови та їх реалізація у професійному мовленні				
5/2 7/2	Морфологічні норми у системі іменних частин мови. Поняття морфологічної норми. Вживання іменника в діловій українській мові. Категорія роду. Число іменників. Складні випадки словозміни іменника. Правопис власних назв. Прикметник: функціонування форм ступенів порівняння якісних прикметників у науковому і діловому стилях. Правопис складних слів. Словозміна числівників, зв'язок числівників з іменниками. Займенники, їхня стилістична роль і особливості використання у	лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антисуржик / за заг. ред. О. А. Сербенської. Львів, 2011. 312 с. 2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. 255 с. 3. Капелюшний А. Практична стилістика української мови. Львів : ПАІС, 2007. 4. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2011. 272 с. 5. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. Київ, 2019. 372 с. 6. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук віднова. Івано-Франківськ, 2010. 336 с. 	4 год.	

	мові професійного спілкування.				
6/2	<p>Іменник у професійному мовленні Особливості вживання і словозміни іменників: категорія роду в іменниках (рід іменників на позначення професій, посад і звань, корелятивні найменування осіб жіночого роду, назв професій і звань; правила визначення роду незмінюваних іменників; іменники спільного і подвійного роду і ті, що мають варіантні форми роду); нормативність творення і вживання форм числа іменників; складні випадки творення відмінкових форм іменників (родовий відмінок однини іменників чоловічого роду II-ї відміни; варіативність форм давального відмінка в чоловічому роді; форми кличного відмінка; форми місцевого відмінка однини іменників чоловічого та середнього роду II-ї</p>	Практичне зняття	Л-ру див. вище.	<p>1. Користуючись взірцями з підручника З. Мацюк та Н. Станкевич, написати зразки резюме (для працевлаштування), характеристики та пояснювальної записки.</p> <p>2. Провідміняти свої (і батькові чи матеріні) ім'я, по батькові та прізвище.</p> <p>2 год.</p>	

	відміни; відмінювання власних назв людей (імен, по батькові, прізвищ). Ортографія іменників				
8/2	<p>Морфологічна нормативність уживання прикметників, числівників і займенників у професійному мовленні</p> <p>Прикметники у професійному мовленні: ступені порівняння якісних прикметників (проста і складена форми й специфіка їх застосування в різних стилях, суплетивізм та інші зміни в основі, перелік прикметників, які не ступенюються, особливості синтаксичної сполучуваності форм вищого і найвищого ступенів); відмінювання прикметників. Числівник у професійному мовленні: типи словозміни числівників; особливості поєднання числівників з іменниками; творення складних порядкових</p>	Практичне заняття	Л-ру див. вище	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати з фахової літератури по 5 прикладів терміносполук, компонентами яких є якісні та відносні прикметники. 2. Виконати зразки доручення та розписки. 3. Опрацювати за довідником «Антисуржик» (за ред. О. А. Сербенської. Львів, 2011) коментарі, що стосуються займенників (76, 77, 78, 86) <p>2 год.</p>	

	<p>числівників та відчислівникових слів. Займенник у мові професійного спілкування: особливості функціонування особових займенників (пошанна множина, усунення помилок при вживанні займенників III-ої особи, що співвідносяться за формою з кількома іменниками); уживання означальних, вказівних, неозначених, відносно-питальних займенників; варіантні відмінкові закінчення і їх стилістичне забарвлення.</p>				
9/2	<p>Специфіка вживання дієслівних форм, прислівників та службових частин мови в усному та писемному професійному мовленні.</p>	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антисуржик / за ред О. Сербенської. Львів, 2011. 2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ, 2010. 3. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. 255 с. 4. Капелюшний А. Практична стилістика української мови. Львів : ПАІС, 2007. 359 с. 5. Караванський С. Секрети української мови. Київ : Кобза, 1994. 152 с. 	2 год.	

			<p>6. Курило О. Уваги до сучасної української мови. Київ : Основи, 2008. 303 с.</p> <p>7. Пономарів О. Культура слова. Мовно стилістичні поради. Київ : Либідь, 2011. 273 с.</p> <p>9. Синявський О. Норми української літературної мови. Львів : Українське вид-во, 1941.</p> <p>10. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т української мови. Київ: Наукова думка, 2019. – 392 с.</p> <p>11. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та іншій лінгвістичній студії. Київ : Темпора, 2012. 664 с.</p>		
10/2	<p>Особливості вживання дієслів та службових частин мови у професійному мовленні</p> <p>Дієслово у мові професійного спілкування: категорія часу і варіативність та значення часових форм; категорія стану (пасивні конструкції з особовими дієсловами та способи їх заміни);</p> <p>в) категорія способу: особливості формотворення в наказовому способі; альтернативні</p>	Практичне заняття	Л-ру див. вище.	<p>Виписати із Великого тлумачного словника української мови або зі Словника української мови в 11 томах усі значення прийменників по, за, при.</p> <p>2 год.</p>	

	<p>засоби вираження імперативності у професійному і розмовному мовленні; творення дієприкметникових форм та їх функціонування у фахових текстах (способи заміни активних дієприкметників теперішнього часу); використання безособових форм на -но, -то. Прислівник у професійному мовленні. Прийменник, сполучник і частка у мові професійного спілкування.</p>				
11/2	<p>Синтаксичні норми фахового мовлення. Поняття синтаксичної норми. Порядок слів. Складні випадки керування. Координація форм підмета і присудка. Поєднання однорідних членів речення, особливості їх вживання в текстах наукового та офіційно-ділового стилів. Складне речення у структурі професійного тексту.</p>	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ботвина Н. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. Київ, 1999. 2. Дудик П. Стилїстика української мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2005. 368 с. 3. Капелюшний А. Практична стилїстика української мови. Львів : ПАІС, 2007. 359 с. 4. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «Я». Київ, 2001. 240 с. 5. Ощипко І. Практична стилїстика сучасної української літературної мови. Синтаксис. Львів, 1964. 142 с. 	2 год.	

			<p>6. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови. Київ : Либїдь, 1992. 248 с.</p> <p>7. Смеречинський С. Нариси з української синтакси у зв'язку зфразеологією та стилїстикою. Мюнхен, 1990. 383 с. [Фотопередрук Олекси Горбача з першодруку 1932 р.]</p> <p>8. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Плющ. Київ, 2001.</p> <p>9. Сучасна українська мова / за ред. О. Пономарева. Київ : Либїдь, 2001. 400 с.</p> <p>10. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лїнгвістичні студії. Київ : Темпора, 2012. 664 с.</p>		
12/2	<p>Синтаксична нормативність професійного мовлення. Порядок слів у реченні: прямий порядок слів; інверсія як засіб виділення найважливішої з погляду мовця інформації. Координація підмета і присудка: узгодження присудка з простим підметом; узгодження присудка зі складеним підметом; присудок при однорідних підметах.</p>	Практичне заняття	Л-ру див. вище	<p>1. Виписати з фахової літератури 5-7 речень з інверсивним порядком слів і прокоментувати доцільність його вживання.</p> <p>2. Виписати з фахової літератури 5-6 прикладів речень з однорідними членами, проаналізувати їх .</p> <p>2 год.</p>	

	<p>Складні випадки керування: помилки у вираженні непрямого додатка при деяких дієсловах, спричинені інтерференцією української та російської мов; керування при дієсловах, що є однорідними членами речення; слова з подвійним керуванням.</p> <p>Узгодження означень і прикладок.</p> <p>Речення з однорідними членами і типові помилки у них: логічні помилки у побудові однорідних рядів; граматичні помилки у побудові однорідних рядів; знаки пунктуації у реченнях з однорідними членами.</p> <p>Поняття про синтаксичні синоніми, або паралельні синтаксичні конструкції.</p> <p>Типові помилки у побудові складних речень.</p> <p>Пунктуаційні норми СУЛМ</p>				
	<p>Модуль 3. Культура писемного та усного професійного спілкування</p>				
13/2	<p>Тема 7. Культура писемного фахового спілкування. Документ як основний вид писемного</p>	Лекція	1. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. Харків : Торсінг, 2001. 382 с.		

	<p>ділового мовлення і його функції. Критерії класифікації сучасних ділових паперів. Реквізити документа. Текст як основний реквізит документа. Види текстів. Вимоги до тексту. Правила оформлення документів: оформлення сторінки, нумерації, руб-рикації, бібліографічні описи джерел. Характеристика первинних і вторинних документів власне наукового підстилю (стаття, анотація, реферат, курсова, дипломна, магістерська робота, відгук, рецензія). Способи компресії наукових текстів. Основи редагування.</p>		<p>2. Коваль А. Науковий стиль української літературної мови. структура наукового тексту. Київ : Вища школа, 1970. 306 с. 3. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування. Київ : Каравела, 2013. 352 с. 4. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2007. 360 с. 5. Мацько Л, Кравець Л, Солдаткіна О. Стилїстика ділового мовлення та редагування ділових документі. Київ, 2004. 281 с. 6. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С. 18-26, 33-34, 92-94, 130-142, 154-155, 184-203. 7. Селігей П. Світло й тіні наукового стилю. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 627 с. 8. Семенов О. Культура наукової української мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2010. С.63-113. 9. Філіпенко А. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Київ : Академвидав, 2004. С. 85-153 10. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ : Алерта, 2011. С.532- 628.</p>		
--	---	--	---	--	--

14/2	<p>Основи документознавства. Культура наукового тексту Документ як основний вид писемного ділового мовлення: характерні риси, функції. Принципи класифікації сучасних документів. Поняття «реквізит» і «формуляр». Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Поняття «національний стандарт» у сфері справочинства. Правила оформлення сторінки (формат сторінки, береги, нумерація сторінок, системи рубрикації). Текст як головний реквізит: вимоги до мови тексту; науковий текст і його структурно смислові компоненти. Читання і сприймання наукового тексту: рекомендації щодо ефективного швидкісного читання; складання планів різних видів; різновиди компресії наукового тексту Композиція писемного наукового тексту:</p>	Практичне заняття	Л-ру див. вище	<p>Вибрати у Віснику університету, фаховій періодиці, збірниках матеріалів хімічних конференцій тощо статтю (розмір 5-7 стор.) і зробити за її текстом анотацію, резюме, тези і три види планів (тезовий, номінативний, питальний). 2 год.</p>	
------	--	-------------------	----------------	---	--

	універсальні послідовні етапи процесу наукового дослідження; методи наукових досліджень; правила оформлення наукової роботи; поняття «посилання», «цитата», «плагіат». Правила оформлення бібліографічного опису джерел.				
15/2	Культура усного фахового спілкування. Особливості усного мовлення. Види і жанри усного ділового спілкування. Усне фахове публічне спілкування. Загальна характеристика, жанри реалізації. Розділи класичної риторики. Публічний виступ, промова, доповідь, повідомлення. Вербальні засоби спілкування. Норми усного ділового спілкування. Основні ортоепічні норми. Найважливіші акцентуаційні норми. Засоби милозвучності (евфонія). Мовленнєвий етикет. Види тональності спілкування. Невербальні засоби.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. / за ред. О.Сербенської. Львів, 2011. 2. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ, 1998. 474 с. 3. Ботвина Н. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації. Київ : АртЕк, 2000. 190 с. 4. Бугай Н. Український етикет. Київ, 2000. 264 с. 5. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів, 2002. 576 с. 6. Дорошенко С. Основи культури і техніки усного мовлення. Харків, 2002. 144 с. 7. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2011. 272 с. 	2 год.	

			<p>8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів : Сполом, 2001. 224 с.</p> <p>9. Абрамович С., Чікарькова М. Риторика : навч. посібн. Львів, 2001. 240 с.</p> <p>10. Мацько Л, Мацько О. Риторика: навч. посібн. Київ, 2003. 311 с.</p> <p>11. Сагач Г. Риторика. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2000. 568 с.</p> <p>12. Томан І. Мистецтво говорити. Київ, 1996. 269 с.</p> <p>13. Хоменко І.В. Еристика. Мистецтво полеміки. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 192 с.</p>		
16/2	<p>Культура усного професійного мовлення Основи риторичних умінь Ознаки культури усного професійного мовлення. Поняття «мовленнєвий етикет» та його складові частини: етикетні формули; граматичні засоби реалізації етикетних норм; ситуації спілкування та співвідносні з ними тональності. Норми усного професійного мовлення: головні правила української ортоєпії (вимова голосних, приголосних звуків, асимілятивні явища, спрощення в групах</p>	Практичне заняття	Л-ру див. вище.	<p>1. Виконати зразок особистої візитної картки.</p> <p>2. Підготувати і виголосити на занятті публічний виступ на довільну (суспільно-політичну, соціально-економічну, екологічну, морально-етичну) тему.</p> <p>2 год.</p>	

<p>приголосних); поняття «евфонія» та засоби її реалізації; особливості українського наголосу. Невербальні засоби спілкування. Розділи класичної риторики і співвідносні з ними етапи підготовки публічного виступу. Три риторичні ідеали та їх реалізація у практиці сьогодення. Роди, види і жанри красномовства. Академічне красномовство як важлива складова частина професійної комунікації. Культура сприймання публічного виступу.</p>				
---	--	--	--	--